

NACZELNA IZBA PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH
Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych

**Uznawanie kwalifikacji zawodowych
pielęgniarek i położnych
na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz
zamierzających wykonywać zawód
na obszarze państw członkowskich
Unii Europejskiej**

Warszawa, lipiec 2004

Spis treści

	Wstęp	5
I.	Akty prawne regulujące wykonywanie zawodu pielęgniarki, zawodu położnej	7
II.	Dyrektywy Rady EWG	10
III.	System kształcenia pielęgniarek i położnych w Rzeczypospolitej Polskiej	12
VI.	Prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, prawo wykonywania zawodu położnej	12
1.	Informacje ogólne o prawie wykonywania zawodu pielęgniarki, prawie wykonywania zawodu położnej	12
a)	Zwolnienie z obowiązku uzyskania prawa wykonywania zawodu	13
b)	Wygaśnięcie prawa wykonywania zawodu	13
c)	Zrzeczenie się prawa wykonywania zawodu	13
d)	Utrata zaświadczenia o prawie wykonywania zawodu	14
2.	Odpowiedzialność cywilna pielęgniarki i położnej w świetle obowiązującego prawa	14
3.	Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pielęgniarki / położnej	15
V.	Uzyskanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki, prawa wykonywania zawodu położnej przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej	16
1.	Warunki uzyskania prawa wykonywania zawodu	16
2.	Termin stwierdzenia prawa wykonywania zawodu	18
3.	Czasowe wykonywanie zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej	18
4.	Wykaz dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej	18
5.	Organy stwierdzające prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej oraz dokonujące wpisu do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych	18
6.	Złożenie wniosku o uznanie kwalifikacji zawodowych, przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej oraz wpis do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych	19
7.	Uchwała okręgowej rady pielęgniarek i położnych	21
8.	Odwołanie od uchwały okręgowej rady pielęgniarek i położnych	21
9.	Rejestr Pielęgniarek, Rejestr Położnych	21
10.	Znajomość języka polskiego	22
11.	Oświadczenie i rodzaje wniosków dla pielęgniarek i położnych,	

	obywateli innego niż Rzeczypospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zamierzających wykonywać zawód na terenie Rzeczypospolitej Polskiej	22
VI.	Zakres informacji dla polskiej pielęgniarki, położnej zamierzającej wykonywać zawód na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej	22
1.	Uznanie kwalifikacji zawodowych polskiej pielęgniarki, położnej w Unii Europejskiej	22
1.1	Uznanie automatyczne	23
1.2	Prawa nabyte	24
1.3	Uznanie kwalifikacji zawodowych na podstawie Dyrektywy 92/51/EEC lub artykułu 43 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską	25
2.	Procedura wydawania dla pielęgniarki, położnej zaświadczeń wymaganych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej	25
3.	Wniosek i rodzaje zaświadczeń dla pielęgniarek i położnych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej zamierzających wykonywać zawód na obszarze państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej	26
VII.	Informacje dla pielęgniarek, położnych, spoza obszaru państw Unii Europejskiej (cudzoziemcy), zamierzających wykonywać zawód na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej	26
1.	Procedura przyznania przez okręgową radę pielęgniarek i położnych prawa wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej	26
2.	Wzór wniosku dla pielęgniarki, położnej obywatela kraju innego niż państwa członkowskie Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej, zamierzającego wykonywać zawód na terenie Rzeczypospolitej Polskiej	27
VIII	Procedura uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarki, położnej będącej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej	28
IX	Struktura administracyjna samorządu pielęgniarek i położnych Rzeczypospolitej Polskiej	33

aktualizacja: listopad 2005

Szanowni Państwo!

Z dniem 1 maja 2004 roku, Polska formalnie stała się częścią Wspólnoty Europejskiej. Akcesja Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej wyznaczyła dla samorządu pielęgniarek i położnych nowe zadania, które dotyczą: uznawania kwalifikacji zawodowych, uruchomienia ośrodków informacyjno-edukacyjnych oraz powstania Centralnego Rejestru Pielęgniarek i Położnych.

W celu wdrożenia powyższych zadań niezbędne było dostosowanie polskich regulacji prawnych do wymogów UE w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych oraz systemu kształcenia zawodowego pielęgniarek i położnych.

W dniu 20 kwietnia 2004 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 92, poz. 2004), która wprowadziła do polskiego porządku prawnego, zasady systemu uznawania kwalifikacji zawodowych, zgodnego z dyrektywami sektorowymi.

Uznawanie kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych, w kontekście dostosowania do prawa wspólnotowego, ma ścisły związek z postanowieniami Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską w zakresie swobodnego przepływu osób i usług. Prawo swobodnego przepływu osób - pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną obowiązuje w Unii Europejskiej od 1977 roku, a położnych – od 1980 roku. Punktem wyjścia do opracowania przepisów w tym zakresie były minimalne standardy nauczania pielęgniarek i położnych zawarte w dokumencie „Europejskie porozumienie w sprawie szkolenia i kształcenia pielęgniarek”, sporządzonym w Strasburgu w 1967 roku, podpisane przez Rząd RP w grudniu 1995 roku; ratyfikowane w marcu 1996 roku (Dz. U. z Nr 83, poz. 384, 385). Kontynuacja tej idei znalazła wyraz w Deklaracji Bolońskiej podpisanej w dniu 19 czerwca 1999 roku, dotyczącej „Obszaru europejskiego szkolnictwa wyższego”.

Wdrożenie przepisów zgodnych z prawem Unii Europejskiej, spowodowało wiele zmian w systemie kształcenia pielęgniarek i położnych w Polsce. Proces tych zmian został zintensyfikowany po 2000 roku. Znaczącą rolę we wprowadzaniu zmian w pielęgniarstwie odegrał samorząd zawodowy, który powstał na mocy ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 roku, zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Zadaniem samorządu pielęgniarek i położnych jest reprezentowanie

i ochrona osób wykonujących zawody zaufania publicznego oraz sprawowanie pieczy i nadzoru nad należyтым ich wykonywaniem w granicach interesu publicznego i jego ochrony. Zakres ten obejmuje:

- ustalanie i rozpowszechnianie zasad etyki zawodowej,
- sprawowanie pieczy i nadzoru nad należyтым wykonywaniem zawodu pielęgniarstwa i położnej,
- uznawanie kwalifikacji zawodowych,
- stwierdzanie prawa wykonywania zawodu,
- określanie kierunków rozwoju pielęgniarstwa w Polsce,
- opiniowanie programów kształcenia zawodowego,

aktualizacja: listopad 2005

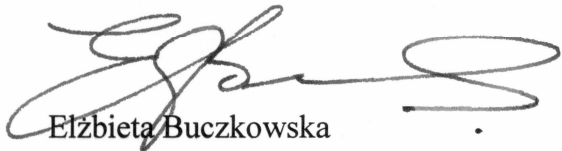
- orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i Położnych oraz sprawowanie sądownictwa polubownego,
- prowadzenie rejestru pielęgniarek i rejestru położnych,
- prowadzenie rejestru indywidualnych grupowych i specjalistycznych praktyk pielęgniarских i położniczych,
- prowadzenie rejestru organizatorów kształcenia podyplomowego,
- zajmowanie stanowisk w sprawach stanu zdrowia społeczeństwa i polityki zdrowotnej państwa oraz organizacji ochrony zdrowia,
- reprezentowanie i ochrona zawodu pielęgniarki i położnej
- prowadzenie ośrodków informacyjno - edukacyjnych.

Samorząd zawodowy pielęgniarek i położnych w Rzeczypospolitej Polskiej tworzą obligatoryjnie wszystkie osoby wykonujące te zawody. Jednostkami organizacyjnymi samorządu, posiadającymi osobowość prawną są: Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych oraz okręgowe izby pielęgniarek i położnych.

Wdrożenie przejrzystego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych, na obszarze całej Unii Europejskiej, jest priorytetowym zadaniem Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych oraz okręgowych rad pielęgniarek i położnych. Dlatego też, w wyniku licznych spotkań, uzgodnień i podjętych stanowisk, Naczelna Rada opracowała procedurę uznawania kwalifikacji zawodowych (druki zaświadczeń i wniosków oraz wykaz dokumentów wymaganych od pielęgniarki / położnej), stwierdzania prawa wykonywania zawodu pielęgniarek i położnych, będących obywatelami państw członkowskich, które zamierzają wykonywać zawód na terenie Polski oraz polskich pielęgniarek i położnych zamierzających wykonywać zawód na obszarze UE. Ujednolicony schemat powyższej procedury, prezentowany jest w niniejszym dokumencie.

Niezmiernie istotny jest również fakt, iż z dniem uzyskania przez Rzeczypospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, weszła w życie ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 roku o zmianie ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 62, poz. 559), która rozszerza zakres obowiązującej regulacji o możliwość tworzenia ośrodków informacyjno-edukacyjnych przy okręgowych izbach pielęgniarek i położnych i Naczelnej Izbie Pielęgniarek i Położnych. Ośrodki informacyjno-edukacyjne mają za zadanie udzielanie pielęgniarkom i położnym będącym obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, zamierzającym wykonywać zawód na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, informacji na temat uregulowań prawnych dotyczących ochrony zdrowia oraz ubezpieczeń społecznych w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu.

Prezes
Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych

Elżbieta Buczkowska

I. Akty prawne regulujące wykonywanie zawodu pielęgniarki, zawodu położnej

1. Ustawa z dnia 5 lipca 1996 roku o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r., Nr 57, poz. 602, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 roku o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 41, poz. 178, z późn. zm.).

Pielęgniarka i położna jest zobowiązana przestrzegać zasad wykonywania zawodu wynikających z powyższych aktów prawnych oraz zasad etyki zawodowej zawartych w Kodeksie Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętym na IV Krajowym Zjeździe Pielęgniarek i Położnych.

Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej

PRZYRZECZENIE

„Z głębokim szacunkiem i czcią przyjmuję nadany mi tytuł pielęgniarki / położnej i uroczystie przyrzekam:

- 1) Sprawować profesjonalną opiekę nad życiem i zdrowiem ludzkim.
- 2) Według najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu, zapobiegać chorobom, współuczestniczyć w procesie terapeutycznym.
- 3) Nieść pomoc każdemu człowiekowi bez względu na rasę, wyznanie religijne, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne różnice.
- 4) Okazywać pacjentom należyne szacunki, nie nadużywać ich zaufania oraz przestrzegać tajemnicy zawodowej.
- 5) Strzec godności zawodu pielęgniarki/położnej, a do współpracowników odnosić się z szacunkiem i życzliwością, nie podważać ich zaufania, postępować bezstronnie mając na względzie przede wszystkim dobro pacjenta.
- 6) Wdrażać do praktyki nowe zdobycze nauk medycznych, społecznych i humanistycznych oraz systematycznie doskonalić swoje umiejętności i wiedzę dla dobra zawodu.
- 7) Rzetelnie wypełniać obowiązki wynikające z pracy w tym zawodzie.

CZĘŚĆ OGÓLNA

- 1) Zasady etyki zawodowej wynikają z uniwersalnych zasad etycznych i zobowiązują pielęgniarki i położne do przestrzegania praw pacjenta i dbania o godność zawodu.
- 2) Działalność zawodowa pielęgniarki i położnej to świadome i dobrowolne podejmowanie profesjonalnych działań na rzecz pacjentów niezależnie od ich sytuacji zdrowotnej i społecznej.
- 3) Pielęgniarka/położna swoją postawą osobistą, zawodową i społeczną powinna dbać o prestiż zawodu i podnosić jego znaczenie w społeczeństwie.
- 4) Czynności zawodowe pielęgniarki/położnej nie mogą służyć aktom bezprawnym ani też powodować szkód dla zdrowia ludzkiego.
- 5) Pielęgniarka/położna posiadająca pełne uprawnienia zawodowe ponosi osobistą odpowiedzialność za swoje działania.
- 6) Pielęgniarka/położna działa zawsze w interesie swych pacjentów szczególnie tam, gdzie ich życie i zdrowie mogą być zagrożone.

- 7) Wszelkie szczegółowe ustalenia dotyczące uzupełniającej działalności zawodowej pielęgniarki/położnej w zakresie działalności naukowo-badawczej, edukacyjnej i administracyjno-organizacyjnej powinny uwzględniać powyższe zasady ogólne.

CZEŚĆ SZCZEGÓŁOWA

I. Pielęgniarka/położna a pacjent

- 1) Pielęgniarka / położna pełniąc rolę zawodową zobowiązana jest do:
  - a) udzielania wszystkim pacjentom troskliwej opieki zgodnej z obowiązującymi standardami,
  - b) udzielania pierwszej pomocy w nagłych przypadkach oraz w sytuacji zagrożenia życia,
  - c) udzielania pacjentowi rzetelnej i zrozumiałej informacji dotyczącej procesu pielęgnowania.
- 2) We współpracy z pacjentem pielęgniarka / położna powinna okazywać życzliwość, wyrozumiałość, cierpliwość stwarzając atmosferę wzajemnego zaufania i zrozumienia.
- 3) Pielęgniarka / położna obowiązana jest przestrzegać następujących zasad wynikających z praw pacjenta:
  - a) respektować prawo pacjenta do intymności i godności osobistej podczas udzielania świadczeń medycznych,
  - b) realizować świadczenia pielęgniarские za zgodą pacjenta, o ile jest on zdolny ją sformułować
  - c) poinformować pacjenta, w przypadkach odmowy wyrażenia przez niego zgody, o możliwych skutkach jego decyzji oraz podjąć próbę przekonania pacjenta, aby zmienił swoje zdanie.
- 4) Pielęgniarkę/położną obowiązuje zachowanie w tajemnicy wszystkich wiadomości o pacjencie i jego środowisku (rodzinnym, społecznym) uzyskanych w związku z pełnieniem roli zawodowej.
- 5) Pielęgniarka/położna umożliwi pacjentowi kontakt z rodziną, w miarę potrzeby pomaga rodzinie w sprawowaniu nad nim opieki oraz edukuje członków rodziny w zakresie dalszego postępowania pielęgnacyjnego.
- 6) Na prośbę pacjenta lub jego rodziny pielęgniarka/położna umożliwi kontakt z duchownym, stwarzając w miarę możliwości odpowiednie ku temu warunki.
- 7) Pielęgniarka/położna powinna dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić pacjentowi humanitarną opiekę terminalną, godne warunki umierania wraz z poszanowaniem uznawanych przez niego wartości.
- 8) Położna powinna przyczynić się do stworzenia godnych warunków i rodzinnej atmosfery w czasie porodu.
- 9) Pielęgniarka/położna, nie może żądać od pacjentów dodatkowego wynagrodzenia ani też uzależniać swych usług od uzyskania korzyści materialnych.

II. Pielęgniarka/położna a praktyka zawodowa i nauka

- 1) Obowiązkiem pielęgniarki/położnej jest ciągle podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
- 2) Pielęgniarsce/położnej nie wolno wykonywać zleceń lekarskich bez wyraźnego polecenia na piśmie umożliwiającego identyfikację lekarza i pacjenta z wyjątkiem sytuacji nagłych, stanowiących zagrożenie życia pacjenta.
- 3) Pielęgniarka/położna ma prawo dostępu do informacji istotnych dla realizacji czynności zawodowych oraz związanych zarówno z bezpieczeństwem osobistym pielęgniarki, jak i bezpieczeństwem pacjenta.
- 4) Pielęgniarka/położna ma obowiązek dokładnego dokumentowania swojej działalności zawodowej i zabezpieczenia dokumentów.
- 5) Przekazywanie przez pielęgniarkę/położną informacji o stanie zdrowia pacjenta innym członkom zespołu terapeutycznego nie jest naruszeniem tajemnicy zawodowej.

- 6) Pielęgniarka/położna ma prawo odmówić uczestnictwa w zabiegach i eksperymentach biomedycznych, które są sprzeczne z uznawanymi przez nią normami etycznymi.
- 7) Pielęgniarka/położna zobowiązana jest do działalności na rzecz promocji zdrowia.
- 8) Pielęgniarka/położna zorientowawszy się, że w postępowaniu medycznym został popełniony błąd (zwłaszcza w przypadku błędu zagrażającego życiu lub zdrowiu pacjenta), niezwłocznie powinna powiadomić o tym odpowiednie osoby z zespołu terapeutycznego.
- 9) Pielęgniarka/położna powinna uczestniczyć w działalności krajowych i międzynarodowych organizacji pielęgniarskich/położniczych na rzecz ochrony zdrowia społeczeństwa, przysparzając tym samym prestiżu zawodowi.
- 10) Pielęgniarka/położna współuczestniczy w miarę swoich możliwości w rozwoju badań naukowych z zakresu pielęgniarstwa, położnictwa oraz edukacji swojej grupy zawodowej.
- 11) Pielęgniarka/położna powinna cenić i szanować swój zawód, chronić jego godność, a w pracy zawodowej powinna postępować tak, aby budzić szacunek i zaufanie.
- 12) Pielęgniarka/położna powinna powstrzymać się od jakiegokolwiek działania, które mogłoby spowodować złą opinię o zawodzie.
- 13) Pielęgniarka/położna powinna otaczać szacunkiem historię i tradycję zawodu, dbać o pozytywny wizerunek zawodu.
- 14) Pielęgniarka/położna chroniąc interesy zawodowe nie powinna współpracować z organizacjami mającymi cele sprzeczne z racjami zawodowymi i moralnymi.
- 15) Pielęgniarka/położna powinna upowszechniać osiągnięcia naukowo - badawcze związane z wykonywaniem zawodu poprzez wystąpienia i publikacje. Publikacje te powinny być rzetelne i pozbawione znamion sensacji.

III. Pielęgniarka/położna a samorząd pielęgniarek i położnych

- 1) Pielęgniarki/położne powinny solidarnie wspierać działalność swego samorządu, którego zadaniem jest zapewnienie im należytej pozycji w społeczeństwie.
- 2) Pielęgniarka/położna jest obowiązana do przestrzegania uchwał podjętych przez uprawnione organy samorządu zawodowego.
- 3) Stosunki między członkami samorządu powinny opierać się na wzajemnym szacunku, lojalności, koleżeństwie i solidarności zawodowej. Powinni oni dzielić się swoimi doświadczeniami i służyć sobie pomocą. Wzajemna ocena winna być sprawiedliwa, a krytykę należy formułować w sposób bezstronny, przekazując ją w pierwszej kolejności osobie zainteresowanej. W przypadku braku reakcji i powtarzających się błędów pielęgniarka/położna powinna poinformować właściwą Okręgową Radę za pośrednictwem właściwej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych.

IV. Pielęgniarka/położna a współpracownicy

- 1) Pielęgniarka/położna mająca większe doświadczenie zawodowe powinna przekazywać młodszym koleżankom i kolegom swoją wiedzę i umiejętności zawodowe oraz wzorce kultury i poszanowania człowieka. Moralnym obowiązkiem jest kształtowanie poczucia odpowiedzialności za wykonywaną pracę, nawyku uczciwości, rzetelności, pracowitości i dokładności.
- 2) Pielęgniarka/położna nie powinna dyskredytować postępowania innych współpracowników zespołu terapeutycznego, zwłaszcza w obecności osób trzecich.
- 3) Pielęgniarka/położna nauczająca zawodu powinna przekazywać słuchaczom także zasady etyki zawodowej, czuwając nad ich adaptacją zawodową.
- 4) Nieuczciwa konkurencja pomiędzy członkami samorządu jest szczególnie naganna.
- 5) Pełnieniu obowiązków kierowniczych przez pielęgniarki/położne powinno towarzyszyć poczucie odpowiedzialności za rozwój zawodowy i naukowy podwładnych.
- 6) Pielęgniarka/położna jest współodpowiedzialna za efekty procesu terapeutycznego oraz za podjęte przez siebie działania wynikające z procesu pielęgnowania.

V. Pielęgniarka/położna a zasady postępowania wobec społeczeństwa

- 1) Pielęgniarka/położna zgodnie ze swą wiedzą i kompetencjami powinna czynnie uczestniczyć w zwalczaniu przejawów patologii społecznej.
- 2) Pielęgniarka/położna powinna brać czynny udział w życiu społecznym i w działaniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego, a także przeciwdziałać praktykom uznanym przez naukę za bezwartościowe i szkodliwe dla zdrowia.

VI. Przepisy końcowe

- 1) W przypadkach nieprzewidzianych w Kodeksie Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej pielęgniarka/położna powinna postępować zgodnie z zasadami sformułowanymi w:
  - a) ustawie o zawodach pielęgniarki i położnej,
  - b) orzecznictwie Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych,
  - c) uchwałach organów samorządu pielęgniarek i położnych oraz zgodnie z zasadami dobrej praktyki i dobrym obyczajem.
- 2) Wszelkie zmiany w Kodeksie mogą być dokonane jedynie przez Krajowy Zjazd Pielęgniarek i Położnych.
- 3) Kodeks wchodzi w życie po uchwaleniu przez Krajowy Zjazd Pielęgniarek i Położnych.

3. Informacje ogólne o ochronie zdrowia - dane znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia - www.mz.gov.pl.
4. Uregulowania prawne dotyczące ubezpieczeń społecznych - dane znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej - www.mps.gov.pl.

II. Dyrektywy Rady EWG

Pielęgniarki:

Dyrektywa Rady z dnia 27 czerwca 1977 r. (77/452/EWG)

Dotycząca wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, łącznie ze środkami mającymi na celu ustalenie skutecznego wykonywania prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług.

Dyrektywa Rady z dnia 27 czerwca 1977 r. (77/453/EWG)

Dotycząca koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych w zakresie działalności pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną.

Dyrektywa Rady z dnia 10 października 1989 r. (89/595/EWG)

Zmieniająca dyrektywę 77/452/EWG dotyczącą wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, łącznie ze środkami mającymi na celu ułatwienie skutecznego wykonywania przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług, oraz uzupełniająca dyrektywę 77/453/EWG dotyczącą koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych w zakresie działalności pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną.

Dyrektywa Rady z dnia 30 października 1989 r. (89/594/EWG)

Zmieniająca dyrektywy 75/362/EWG, 77/452/EWG, 78/1026/EWG oraz 80/154/EWG odnoszące się do wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, lekarzy

aktualizacja: listopad 2005

dentystów, lekarzy weterynarii oraz położnych, jak również dyrektywy 75/363/EWG, 78/1027/EWG oraz 80/155/EWG dotyczące koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do działalności lekarzy, lekarzy weterynarii i położnych.

Dyrektywa Rady z dnia 4 grudnia 1990 r.

(90/658/EWG)

Zmieniająca, z uwagi na zjednoczenie Niemiec niektóre dyrektywy odnoszące się do wzajemnego uznawania kwalifikacji.

Dyrektywa 2001/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 maja 2001 r.

Zmieniająca dyrektywy Rady 89/48/EWG i 92/51/EWG w sprawie ogólnego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych oraz dyrektywy Rady 77/452/EWG, 77/453/EWG, 78/686/EWG, 78/687/EWG, 78/1026/EWG, 78/1027/EWG, 80/154/EWG, 80/155/EWG, 85/384/EWG, 85/432/EWG, 85/433/EWG i 92/16/EWG dotyczące zawodów pielęgniarstwa odpowiedzialnej za opieką ogólną, lekarza dentysty, lekarza weterynarii, położnej, architekta, farmaceuty i lekarza.

Położne:

Dyrektywa Rady z dnia 21 stycznia 1980 r.

(80/154/EWG)

Dotycząca wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji w zakresie położnictwa i zawierająca środki mające na celu ułatwienie skutecznego wykonywania prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług.

Dyrektywa Rady z dnia 21 stycznia 1980 r.

(80/155/EWG)

Dotycząca koordynacji przepisów ustawowych wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i wykonywania działalności przez położne.

Dyrektywa Rady z dnia 22 grudnia 1980 r.

(80/1273/EWG)

Zmieniająca, w następstwie przystąpienia Grecji, dyrektywę 80/154/EWG dotyczącą wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji w zakresie położnictwa zawierającą środki mające na celu ułatwienie skutecznego wykonywania prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług.

Dyrektywa Rady z dnia 30 października 1980 r.

(80/154/EWG)

Zmieniająca dyrektywy 75/362/EWG, 77/452/EWG, 77/686/EWG, 78/1026/EWG oraz 80/154/EWG odnoszące się do wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji lekarzy, pielęgniarów odpowiedzialnych za opieką ogólną, lekarzy dentystów, lekarzy weterynarii oraz położnych, jak również dyrektywy 75/363/EWG, 78/1027/EWG oraz 80/155/EWG dotyczące koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do działalności lekarzy, lekarzy weterynarii i położnych.

Dyrektywa Rady z dnia 4 grudnia 1990 r.

(90/658/EWG)

Zmieniająca, z uwagi na zjednoczenie Niemiec niektóre dyrektywy odnoszące się do wzajemnego uznawania kwalifikacji.

Dyrektywa 2001/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 maja 2001 r.

Zmieniająca dyrektywy Rady 89/48/EWG i 92/51/EWG w sprawie ogólnego systemu uznawania kwalifikacji zawodowych oraz dyrektywy Rady 77/452/EWG, 77/453/EWG, 78/686/EWG, 78/687/EWG, 78/1026/EWG, 78/1027/EWG, 80/154/EWG, 80/155/EWG, 85/384/EWG, 85/432/EWG, 85/433/EWG i 92/16/EWG dotyczące zawodów pielęgniarstwa odpowiedzialnej za opieką ogólną, lekarza dentysty, lekarza weterynarii, położnej, architekta, farmaceuty i lekarza.

aktualizacja: listopad 2005

Informacje ogólne o systemie uznawania kwalifikacji zawodowych oraz wykształcenia znajdują się na stronie internetowej Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej – www.buwiwm.edu.pl

Teksty aktów prawnych prawa wspólnotowego, znajdują się na stronie internetowej EurLex - <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/pl/index.htm>

III. System kształcenia pielęgniarek i położnych w Rzeczypospolitej Polskiej

Pielęgniarka, położna uzyskuje kwalifikacje zawodowe po ukończeniu odpowiednio szkoły pielęgniarstwa, szkoły położnych. W rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 1996 roku o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. z 2001 r., Nr 57, poz. 602 z późn. zm.), szkołami prowadzącymi kształcenie w zawodzie pielęgniarstwa, w zawodzie położnej, są szkoły wyższe kształcące w formie studiów magisterskich jednolitych lub uzupełniających, których absolwenci uzyskują tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa lub w formie studiów wyższych zawodowych, których absolwenci uzyskują tytuł zawodowy licencjata pielęgniarstwa, licencjata położnictwa.

Równolegle prowadzone jest – do wygaśnięcia w 2006 roku – kształcenie w 2,5 letnich pomaturalnych medycznych szkołach zawodowych. Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 2001 roku o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. Nr 16, poz. 169), od roku szkolnego 2003/2004 nie przeprowadza się rekrutacji kandydatów do tego typu szkół.

Od roku 2003 zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2003 roku o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej oraz ustawy zmieniającej ustawę o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. Nr 109, poz. 1029 – z dniem 12 lipca 2003r.) wyższe studia zawodowe trwają co najmniej 6 semestrów i obejmują 4.600 godzin, w tym co najmniej 50% stanowią zajęcia praktyczne.

Również od 2005 roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia standardów nauczania dla poszczególnych kierunków studiów i poziomów kształcenia (Dz. U. Nr 98, poz. 824), które wprowadza łączną liczbę godzin zajęć dydaktycznych dla studiów magisterskich równą 6.100, z których 2940 godzin przeznaczono na kształcenie praktyczne (zajęcia praktyczne i kształcenie zawodowe) oraz dla studiów zawodowych – 4.780 godzin, w tym 4600 godzin kształcenia zawodowego. tj. 2300 godzin kształcenia praktycznego i 2300 godzin kształcenia teoretycznego.

IV. Prawo wykonywania zawodu pielęgniarstwa, prawo wykonywania zawodu położnej

1. Informacje ogólne o prawie wykonywania zawodu pielęgniarstwa, prawie wykonywania zawodu położnej

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w art. 65 ust. 1 ustanowiono zasadę wolności wyboru zawodu i jego wykonywania, ale jednocześnie zastrzeżono, że od zasady tej są wyjątki określone w ustawach szczegółowych. Taki przepis oznacza, że państwo może w drodze ustawy lub na mocy

aktualizacja: listopad 2005

przepisów wykonawczych do ustaw, uzależnić dostęp do wykonywania zawodu od spełnienia określonych prawem warunków.

Prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i zawodu położnej, stwierdza samorząd pielęgniarek i położnych, w granicach samodzielności przyznanej mu przepisami prawa. Do właściwości samorządu należy rozstrzygnięcie, czy kandydat zamierzający wykonywać zawód pielęgniarki lub zawód położnej, spełnia określone ustawą warunki potrzebne do wykonywania tych zawodów. Na tej podstawie właściwy organ samorządu, jakim jest okręgowa rada pielęgniarek i położnych - decyduje o stwierdzeniu lub też o odmowie stwierdzenia prawa wykonywania zawodu. Korporacja zawodowa podejmuje te czynności tylko na wniosek zainteresowanej osoby. Osoba ubiegająca się o prawo do wykonywania zawodu, powinna zgłosić się do okręgowej izby pielęgniarek i położnych, na której terenie zamierza wykonywać zawód. Jeżeli zawód będzie wykonywany na terenie dwu lub więcej izb, pielęgniarka lub położna może wybrać okręgową izbę, do której chce przynależeć - art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych. (Dz. U. Nr 41, poz. 178 z późn. zm.).

W przypadku zmiany miejsca wykonywania zawodu znajdującego się na terenie działania innej izby - pielęgniarka, położna obowiązana jest niezwłocznie wnioskować o wykreślenie z rejestru, w którym figurowała, po czym złożyć wniosek o wpis do rejestru na obszarze izby, w której podjęła pracę.

Stwierdzenie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej łączy się z wpisem do rejestru członków samorządu pielęgniarek i położnych. Przynależność do samorządu jest obowiązkowa i wynika z ogólnie obowiązujących przepisów prawa.

Wspólnym wymogiem dla wszystkich, którzy ubiegają się o prawo wykonywania zawodu, niezależnie od posiadanego obywatelstwa jest warunek posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych. W świetle polskich przepisów, pełną zdolność do czynności prawnych posiada osoba, która ukończyła 18 rok życia (art. 11 Kodeksu cywilnego) oraz, która nie jest całkowicie lub częściowo ubezwłasnowolniona (art. 12 -13 k.c.).

a). Zwolnienie z obowiązku uzyskania prawa wykonywania zawodu

Pielęgniarka, położna o odpowiednio wysokich kwalifikacjach, nieposiadająca prawa wykonywania zawodu w Rzeczypospolitej Polskiej, ale posiadająca to prawo w innym państwie, może brać udział w naradzie pielęgniarskiej oraz udzielać świadczeń wymienionych w art. 4 lub w art. 5, których potrzeba wynika z narady, jeżeli została zaproszona przez szpitale lub medyczne instytuty naukowo-badawcze lub Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych lub właściwą okręgową radę pielęgniarek i położnych - art. 14 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej.

b). Wygaśnięcie prawa wykonywania zawodu

Prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub prawo wykonywania zawodu położnej wygasa w razie utraty obywatelstwa polskiego, utraty prawa stałego pobytu, utraty pełnej zdolności do czynności prawnych lub upływu czasu, na jaki zostało przyznane. Wygaśnięcie prawa wykonywania zawodu skutkuje wykreśleniem z rejestru pielęgniarek lub rejestru położnych.

c). Zrzeczenie się prawa wykonywania zawodu

Pielęgniarka lub położna może zrzec się prawa wykonywania zawodu lub też zawiesić wykonywanie zawodu na czas nieokreślony. O podjętym zamiarze powinna na piśmie powiadomić okręgową radę na obszarze, której jest zarejestrowana.

d). Utrata zaświadczenia o prawie wykonywania zawodu

W przypadku utraty zaświadczenia o prawie wykonywania zawodu, pielęgniarka i położna powinna niezwłocznie zawiadomić okręgową radę, która to zaświadczenie wydała. Z uwagi na fakt, że są to druki ścisłego zarachowania, unieważnia się druk prawa wykonywania zawodu podając jego numer. O fakcie unieważnienia, jak i o wydaniu duplikatu prawa wykonywania zawodu zawiadamia się wszystkie okręgowe izby pielęgniarek i położnych.

2. Odpowiedzialność cywilna pielęgniarki i położnej w świetle obowiązującego prawa

Pielęgniarka i położna może wykonywać swój zawód w zakładzie opieki zdrowotnej na podstawie umowy o pracę. Jest to najczęściej stosowana forma wykonywania zawodu. W przypadku wyrządzenia szkody pacjentowi, odpowiedzialność cywilną (odszkodowawczą) ponosi pracodawca, a więc zakład opieki zdrowotnej. W takiej sytuacji dochodzi do odpowiedzialności pracowniczej, w oparciu o art. 114 i następne kodeksu pracy. Odpowiedzialność pracownicza ograniczona jest maksymalnie do kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia, chyba że szkoda została wyrządzona przez pielęgniarkę lub położną z winy umyślnej (art. 122 kp).

Inaczej kształtują się zasady odpowiedzialności cywilnej pielęgniarki, położnej w przypadku wykonywania zawodu w formie kontraktowej (umowy cywilnoprawnej). Wówczas mamy do czynienia z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa cywilnego. Zasadniczą cechą odpowiedzialności cywilnej jest funkcja kompensacyjna, której celem jest wyrównanie (zadośćuczynienie) uszczerbku za doznane krzywdy (art. 445 § 1 kodeksu cywilnego) i/lub naprawienie szkody (art. 444 kc). Odpowiedzialność z powyższych tytułów jest odpowiedzialnością z tytułu czynów niedozwolonych tzw. deliktową.

Źródłem odpowiedzialności odszkodowawczej może być również umowa cywilnoprawna zawarta pomiędzy pielęgniarką lub położną a pacjentem. Odpowiedzialność tę reguluje art. 471 kodeksu cywilnego.

Odpowiedzialność cywilna jest odpowiedzialnością majątkową. Dla powstania tej odpowiedzialności zaistnieć muszą następujące przesłanki:

- **zdarzenie wyrządzające szkodę** (nie wykonanie lub nie należyte wykonanie zobowiązania – kontraktu lub zaistnienie czynu niedozwolonego),
- **szkoda** o charakterze majątkowym lub mająca charakter niemajątkowy (krzywda doznana przez pacjenta),
- **istnienie związku przyczynowego** pomiędzy zdarzeniem a szkodą.

Wina pielęgniarki lub położnej zachodzi wówczas, gdy można postawić zarzut niewłaściwego zachowania się, działania lub zaniechania.

Obiektywny element winy wypełnia każde nienależyte zachowanie się pielęgniarki lub położnej skutkujące powstaniem szkody. Zachowanie takie może być niezgodne z przepisami prawa, zasadami etycznymi, czy nawet z obowiązkiem zachowania szeroko rozumianej ostrożności.

Powyższych czynów dopuszcza się pielęgniarka lub położna naruszając przepisy prawa (ustawy, rozporządzenia, zarządzenia, regulaminy, instrukcje itp.) oraz postanowienia Kodeksu Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Subiektywny element winy jest wynikiem konkretnego zachowania pielęgniarki lub położnej, które polega na popełnieniu czynów będących wynikiem niedbalstwa, postępowania niezgodnego z obowiązującymi regułami zachowania. Może to być wina dotycząca techniki medycznej, niewiedza, nieostrożność postępowania, niedbalstwo, lekceważenie ustalonych zasad postępowania. Szkody na zdrowiu lub życiu pacjenta można byłoby uniknąć, gdyby pielęgniarka/położna dołożyła należytej staranności, posiadała odpowiednie kwalifikacje.

Wina umyślna w postępowaniu pielęgniarki/położnej zachodzi bardzo rzadko. Polega na rozmyślnym działaniu (z zamiarem) sprzecznym z obowiązkiem. Może też być wynikiem rozmyślnego zaniechania, niepodjęcia działania nakazanego w danym przypadku. Pielęgniarka/położna ma obowiązek nie tylko dokładać należytej staranności, lecz również posiadać wiedzę, umiejętności zawodowe tzn. kompetencje. Dopuszczenie się przez pielęgniarkę/położną popełnienia czynu z winy umyślnej, obok odpowiedzialności cywilnej rodzi najczęściej odpowiedzialność karną lub dyscyplinarną.

3. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pielęgniarki / położnej

Przedmiotem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (O.C.) jest odpowiedzialność, jaka może powstać dla pielęgniarki i położnej za szkody wyrządzone pacjentowi lub osobom bliskim, pośrednio poszkodowanym na skutek jego śmierci, trwałego kalectwa.

Ubezpieczyciel (firma lub zakład ubezpieczający) odpowiada wówczas, gdy ubezpieczony (pielęgniarka lub położna) będzie ponosił odpowiedzialność cywilną (deliktową lub kontraktową) lub odpowiedzialność pracowniczą (regresową), zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego.

Ogólne warunki ubezpieczenia określają w szczególności przedmiot i zakres ubezpieczenia, sposób zawarcia umowy, czas trwania odpowiedzialności, prawa i obowiązki stron, sposób ustalania wysokości szkód oraz wypłaty odszkodowań lub świadczeń z tytułu ubezpieczenia.

Ubezpieczenie OC pielęgniarek i położnych ma charakter obowiązkowy lub dobrowolny.

Warunki ubezpieczeń dobrowolnych mogą znacznie różnić się między sobą (wielość firm ubezpieczających). Warto więc przed zawarciem umowy zapoznać się z warunkami.

Warunki ubezpieczeń obowiązkowych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotu przyjmującego zamówienie na świadczenia zdrowotne (Dz. U. z 2004 r., Nr 283, poz. 2825). Umowa ubezpieczenia między pielęgniarką lub położną a firmą ubezpieczającą powinna być stwierdzona przez zakład ubezpieczeń polisą, legitymacją ubezpieczeniową, albo innym dokumentem ubezpieczenia. Ubezpieczenie OC pielęgniarek lub położnych obejmuje odpowiedzialność cywilną, jaka może wyniknąć w związku z wykonywaniem praktyki zawodowej.

Zgodnie ze wskazanym wyżej rozporządzeniem ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

- 1) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia;
- 2) powstałych w wyniku nałożenia kar umownych;
- 3) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

Naprawienie szkody wyrządzonej pacjentowi lub osobom pośrednio poszkodowanym następuje poprzez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej, określonej przez sąd w wyroku.

V. Uzyskanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarstwa, prawa wykonywania zawodu położnej przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej *

1. Warunki uzyskania prawa wykonywania zawodu

Zgodnie z art. 11a-11b ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej, do warunków tych należy:

- 1) posiadanie jednego z tytułów zawodowych,

Wykaz tytułów zawodowych pielęgniarzek

1. "Krankenschwester" lub "Krankenpfleger" w Republice Federalnej Niemiec,
2. "hospitalier(ere)/verpleegassistente(e)" lub "infirmier(ere) hospitalier(ere)/ziekenhuisverpleger (-verpleegster)" w Królestwie Belgii,
3. "sygeplejerske" w Królestwie Danii,
4. "infirmier(ere)" w Republice Francuskiej,
5. "Registered General Nurse" w Republice Irlandii,
6. "infermiere professionale" w Republice Włoskiej,
7. "infirmier" w Wielkim Księstwie Luksemburga,
8. "verpleegkundige" w Królestwie Niderlandów,
9. "State Registered Nurse" lub "Registered General Nurse" w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
10. Διπλωματούχος ή πτυχιούχος μοσσοκόμος w Republice Greckiej,
11. "Enfermero/a diplomado/a" w Królestwie Hiszpanii,
12. "enfermeiro" w Republice Portugalii,
13. "Diplomierte Krankenschwester/Diplomierter Krankenpfleger" w Republice Austrii,
14. "sairaanhoitaja - sjukskötare" w Republice Finlandii,
15. "sjuksköterska" w Królestwie Szwecji,
16. "všeobecná sestra/všeobecný ošetrovatel" w Republice Czeskiej,
17. "ode" w Republice Estońskiej,
18. Εγγεγραμμένος Νοσηλευντης w Republice Cypryjskiej,
19. "masa" w Republice Łotewskiej,
20. "Bendrosios praktikos slaugytojas" w Republice Litewskiej,
21. "ápoló" w Republice Węgierskiej,
22. "Infirmier Registrat tal-Ewwel Livell" w Republice Malty,
23. "diplomirana medicinska sestra / diplomirani zdravstvenik" w Republice Słowenii,
24. "sestra" w Republice Słowackiej,
25. "hjúkrunarfræðingur" w Republice Islandii,
26. "Krankenschwester - Krankenpfleger" w Księstwie Liechtensteinu,
27. "offentlig godkjent sykepleier" w Królestwie Norwegii,
28. "infermiere", "infirmier", "Krankenschwester", "Krankenpfleger", "infermiera" lub "infermiere" w Konfederacji Szwajcarskiej.

---

* Ilekroć jest mowa o „państwie członkowskim Unii Europejskiej”, należy przez to rozumieć również „państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej.”

Wykaz tytułów zawodowych położnych

1. "Hebamme" lub "Entbindungspfleger" w Republice Federalnej Niemiec,
2. "accoucheuse/vroedvrouw" w Królestwie Belgii,
3. "jordemoder" w Królestwie Danii,
4. "sage-femme" w Republice Francuskiej,
5. "midwife" w Republice Irlandii,
6. "ostetrica" w Republice Włoskiej,
7. "sage-femme" w Wielkim Księstwie Luksemburga,
8. "verloskundige" w Królestwie Niderlandów,
9. "midwife" w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
10. "μια" lub "μιαενης" w Republice Greckiej,
11. "matrona" lub "asistente obstetrico" w Królestwie Hiszpanii,
12. "enfermeiro especialista Em enfermagem de saúde materna e obstétrica" w Republice Portugalii,
13. "Hebamme" w Republice Austrii,
14. "kättilö - barnmorska" w Republice Finlandii,
15. "barnmorska" w Królestwie Szwecji,
16. "porodní asistentka/porodní asistent" w Republice Czeskiej,
17. "ammaemand" w Republice Estońskiej,
18. "Εγγεγραμμένη Μαγα" Republice Cypryjskiej,
19. "vecmate" w Republice Łotewskiej,
20. "akušeris" w Republice Litewskiej,
21. "szülész" w Republice Węgierskiej,
22. "qabla" w Republice Malty,
23. "diplomirana babica / Diplomirani babičar" w Republice Słowenii,
24. "pôrodná asistentka" w Republice Słowackiej,
25. "ljósmódir" w Republice Islandii,
26. "Hebamme" w Księstwie Liechtensteinu,
27. "jordmor" w Królestwie Norwegii,
28. "sage-femme", "Hebamme" lub "levatrice" w Konfederacji Szwajcarskiej."

- 2) posiadanie dyplomu, świadectwa lub innego dokumentu potwierdzającego posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną lub czynności położnej, wydanego przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- 3) posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych,
- 4) posiadanie stanu zdrowia pozwalającego na wykonywanie zawodu, potwierdzonego zaświadczeniem wydanym przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- 5) przedstawienie zaświadczenia wydanego przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej, że pielęgniarka, położna nie została pozbawiona prawa wykonywania zawodu lub prawo to nie zostało zawieszono i nie toczy się przeciwko niej postępowanie w sprawie pozbawienia lub zawieszenia prawa wykonywania zawodu,
- 6) złożenie oświadczenia o władaniu językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej.

Zaświadczenia, o których mowa w pkt 4) i 5), mogą być przedkładane w okresie trzech miesięcy od dnia ich wystawienia.

aktualizacja: listopad 2005

Za wystarczające w stosunku do obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w zakresie spełnienia wymagań, o których mowa w pkt 4), uznaje się dokumenty odnoszące się do stanu zdrowia wymagane do wykonywania zawodu pielęgniarki w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego obywatelem jest pielęgniarka, lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej, z którego pielęgniarka przybywa; w przypadku gdy dokumenty tego rodzaju nie są wymagane, za wystarczające uważa się dokumenty wydane w tym państwie odnoszące się do stanu zdrowia.

Wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu oraz wpis do rejestru pielęgniarek lub rejestru położnych należy złożyć do okręgowej izby pielęgniarek i położnych, na obszarze której zainteresowana osoba zamierza wykonywać zawód.

2. Termin stwierdzenia prawa wykonywania zawodu

Procedura prowadzona przez okręgową radę pielęgniarek i położnych dotycząca stwierdzenia prawa wykonywania zawodu w odniesieniu do pielęgniarek i położnych będących obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej powinna być dokonana w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez pielęgniarkę, położną wraz z pełną dokumentacją (art. 12 ust. 2a ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej).

3. Czasowe wykonywanie zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej

Pielęgniarka i położna będąca obywatelką państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zamierzająca czasowo wykonywać zawód pielęgniarki lub zawód położnej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązana będzie powiadomić o tym fakcie właściwą ze względu na miejsce udzielanych świadczeń okręgową radę pielęgniarek i położnych. Jednocześnie powinna przedstawić zaświadczenie wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzające, że wykonuje zawód pielęgniarki, zawód położnej w tym państwie, oraz zaświadczenie wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzające, że posiada jeden z dyplomów, świadectw lub innych dokumentów potwierdzających posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej, jak również powinna wskazać miejsce wykonywania zawodu w Rzeczypospolitej Polskiej. Dokumenty, o których mowa, mogą być przedkładane w okresie 12 miesięcy od dnia ich wystawienia (art. 11d ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej).

4. Wykaz dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki lub zawodu położnej zawarty jest w Obwieszczeniu Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004 roku, w sprawie wykazu dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej.

5. Organy stwierdzające prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej oraz dokonujące wpisu do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych to okręgowe rady pielęgniarek i położnych.

aktualizacja: listopad 2005

W Rzeczypospolitej Polskiej jest 45 okręgowych izb pielęgniarek i położnych. Wykaz okręgowych izb wraz z adresami i obszarem działania znajduje się na stronie internetowej Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych (www.izbapiel.org.pl) oraz stanowi Załącznik Nr 1.

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych oraz okręgowe izby udzielają informacji w zakresie:

- procedury uznawania kwalifikacji zawodowych,
- procedury stwierdzania prawa wykonywania zawodu pielęgniarstwa, zawodu położnej,
- wymaganych dyplomów, świadectw, innych dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarstwa, zawodu położnej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- obowiązujących przepisów prawnych związanych z wykonywaniem zawodu pielęgniarstwa, zawodu położnej oraz dotyczących ochrony zdrowia i ubezpieczeń społecznych.

6. Złożenie wniosku o uznanie kwalifikacji zawodowych, przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarstwa lub zawodu położnej oraz wpis do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych

Wniosek wraz z załączonymi dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków, o których mowa w punkcie V. 1., dwoma fotografiami należy przesłać lub dostarczyć osobiście do biura okręgowej izby pielęgniarek i położnych, na obszarze której osoba zainteresowana zamierza wykonywać zawód. Okręgowa rada pielęgniarek i położnych zobowiązana jest rozpatrzyć wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu i wpis do rejestru w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty wpłynięcia wniosku. Uruchomienie procedury następuje w przypadku złożenia kompletnego wniosku wraz z wymaganymi dokumentami.

Jeżeli pielęgniarstwo rozpoczęła kształcenie przed dniem:

- 1) 29 czerwca 1977 r. w Królestwie Belgii, Republice Włoskiej, Republice Federalnej Niemiec, Republice Francuskiej, Wielkim Księstwie Luksemburga i Królestwie Niderlandów,
- 2) 29 czerwca 1979 r. w Królestwie Danii, w Republice Irlandii i Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
- 3) 1 stycznia 1981 r. w Republice Greckiej,
- 4) 1 stycznia 1986 r. Republice Portugalii i Królestwie Hiszpanii,
- 5) 11 marca 1990 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Litewskiej,
- 6) 3 października 1990 r. w byłej Niemieckiej Republice Demokratycznej pod warunkiem, że dokument poświadczający formalne kwalifikacje pielęgniarstwa odpowiedzialnej za opiekę ogólną uprawnia do wykonywania zawodu pielęgniarstwa na terytorium Republiki Federalnej Niemiec na tych samych zasadach jak dokument poświadczający tego rodzaju kwalifikacje przyznany przez odpowiednie władze lub organizacje Republiki Federalnej Niemiec,
- 7) 25 czerwca 1991 r. w byłej Jugosławii, w przypadku Republiki Słowenii,
- 8) 20 sierpnia 1991 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Estońskiej,
- 9) 21 sierpnia 1991 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Łotewskiej,
- 10) 1 stycznia 1993 r. w byłej Czechosłowacji,
- 11) 1 stycznia 1994 r. w Republice Austrii, Republice Finlandii, Królestwie Szwecji, Królestwie Norwegii, Republice Islandii,
- 12) 1 maja 1995 r. w Księstwie Lichtensteinu,
- 13) 1 czerwca 2002 r. w Konfederacji Szwajcarskiej,
- 14) 1 maja 2004 r. w Republice Czeskiej, Republice Słowackiej, Republice Słowenii, Republice Litewskiej, Republice Łotewskiej, Republice Estońskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty lub Republice Cypryjskiej,

do wniosku należy dołączyć:

- **zaświadczenie** wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej potwierdzające, że osoba ta wykonywała zawód pielęgniarstwa odpowiedzialnej za opiekę ogólną przez okres co najmniej 3 kolejnych lat z ostatnich 5 bezpośrednio poprzedzających wydanie zaświadczenia, albo
- **zaświadczenie** wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej potwierdzające, że dyplom, świadectwo lub inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarstwa, został uzyskany po ukończeniu kształcenia zgodnego z przepisami Unii Europejskiej i jest traktowany przez te władze lub organizacje za równoważny z dokumentami, o których mowa w Obwieszczeniu Ministra Zdrowia (patrz punkt V.4.).

Jeżeli położna rozpoczęła kształcenie przed dniem:

- 1) 23 stycznia 1983 r. w Królestwie Belgii, Królestwie Danii, Republice Federalnej Niemiec, Republice Greckiej, Republice Francuskiej, Republice Irlandii, Republice Włoskiej, Wielkim Księstwie Luksemburga, Królestwie Niderlandów i Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
- 2) 1 stycznia 1986 r. w Królestwie Hiszpanii i Republice Portugalii,
- 3) 11 marca 1990 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Litewskiej,
- 4) 3 października 1990 r. w byłej Niemieckiej Republice Demokratycznej pod warunkiem, że dokument poświadczający formalne kwalifikacje położnej uprawnia do wykonywania zawodu położnej na terytorium Republiki Federalnej Niemiec na tych samych zasadach jak dokument poświadczający tego rodzaju kwalifikacje przyznany przez odpowiednie władze lub organizacje Republiki Federalnej Niemiec,
- 5) 25 czerwca 1991 r. w byłej Jugosławii, w przypadku Republiki Słowenii,
- 6) 20 sierpnia 1991 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Estońskiej,
- 7) 21 sierpnia 1991 r. w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w przypadku Republiki Łotewskiej,
- 8) 1 stycznia 1993 r. w byłej Czechosłowacji,
- 9) 1 stycznia 1994 r. w Republice Austrii, Republice Finlandii, Królestwie Szwecji, Królestwie Norwegii, Republice Islandii,
- 10) 1 maja 1995 r. w Księstwie Lichtensteinu,
- 11) 1 czerwca 2002 r. w Konfederacji Szwajcarskiej,
- 12) 1 maja 2004 r. w Republice Czeskiej, Republice Słowackiej, Republice Słowenii, Republice Litewskiej, Republice Łotewskiej, Republice Estońskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty lub Republice Cypryjskiej,

do wniosku należy dołączyć:

- **zaświadczenie** wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej potwierdzające, że osoba ta wykonywała zawód położnej przez okres co najmniej 3 kolejnych lat z ostatnich 5 bezpośrednio poprzedzających wydanie zaświadczenia, albo
- **zaświadczenie** wydane przez odpowiednie władze lub organizacje państwa członkowskiego Unii Europejskiej potwierdzające, że dyplom, świadectwo lub inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu położnej,

aktualizacja: listopad 2005

został uzyskany po ukończeniu kształcenia zgodnego z przepisami Unii Europejskiej i jest traktowany przez te władze lub organizacje za równoważny z dokumentami, o których mowa w Obwieszczeniu Ministra Zdrowia (patrz punkt V. 4.).

7. Uchwała okręgowej rady pielęgniarek i położnych

Po weryfikacji formalno-prawnej i merytorycznej wniosku okręgowa rada pielęgniarek i położnych podejmuje uchwałę o stwierdzeniu prawa wykonywania zawodu pielęgniarstwa, prawa wykonywania zawodu położnej i wpisie do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych. Posiedzenia okręgowej rady pielęgniarek i położnych odbywają się zgodnie z przyjętym Regulaminem.

W przypadku podjęcia decyzji pozytywnej przez okręgową radę pielęgniarek i położnych w formie uchwały o stwierdzeniu prawa wykonywania zawodu i wpisie do rejestru, zostanie ona przekazana bezpośrednio osobie zainteresowanej.

W przypadku podjęcia przez okręgową radę pielęgniarek i położnych decyzji o odmownie wydania prawa wykonywania zawodu pielęgniarstwa, zawodu położnej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, okręgowa rada pielęgniarek i położnych przekazuje ją bezpośrednio osobie zainteresowanej (wraz z uzasadnieniem i informacją o trybie odwoławczym).

8. Odwołanie od uchwały okręgowej rady pielęgniarek i położnych

Wnioskodawca ma prawo odwołać się od uchwały okręgowej rady pielęgniarek i położnych do Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych (art. 24 ust 2 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych). Odwołanie składa się do Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych za pośrednictwem organu, który wydał uchwałę.

Do postępowania w sprawie stwierdzenia prawa wykonywania zawodu stosuje się również przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zasadą jest, że uchwały właściwego organu samorządu pielęgniarek i położnych w sprawie prawa wykonywania zawodu są decyzjami administracyjnymi. Oznacza to, że stosuje się tu przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (K.p.a.), a osobie zainteresowanej po wyczerpaniu toku instancyjnego w samorządzie, tzn. odwołaniu się do Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych, przysługuje prawo zaskarżenia takiej decyzji do sądu administracyjnego (minister właściwy do spraw zdrowia może zaskarżyć do sądu administracyjnego prawomocną uchwałę samorządu pielęgniarek i położnych w sprawach stwierdzenia prawa wykonywania zawodu, wpisania na listę członków okręgowej rady pielęgniarek i położnych bądź skreślenia z tej listy – art. 24 ust. 3 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych).

9. Rejestr Pielęgniarek, Rejestr Położnych

Okręgowe rady pielęgniarek i położnych prowadzą okręgowe rejestry. Rejestr zawiera dane osób uprawnionych do wykonywania zawodu pielęgniarstwa, zawodu położnej.

Każda okręgowa rada pielęgniarek i położnych prowadzi dwa rejestry: rejestr pielęgniarek i rejestr położnych. Wydanie prawa wykonywania zawodu jest równoznaczne z wpisaniem do rejestru pielęgniarek lub rejestru położnych.

Rejestr prowadzony jest w formie elektronicznej. Sposób przechowywania danych uniemożliwia ich uszkodzenie, zniszczenie lub dostęp osób nieupoważnionych.

aktualizacja: listopad 2005

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych prowadzi Rejestr Ukaranych Pielęgniarek i Położnych, w przyszłości będzie także prowadzić Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych.

10. Znajomość języka polskiego

Poziom znajomości języka polskiego przez pielęgniarki i położne - obywateli innego niż Rzeczypospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, nie podlega weryfikacji.

Wymagane jest złożenie oświadczenia o znajomości języka polskiego w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004 roku w sprawie szczegółowego zakresu znajomości języka polskiego, koniecznego do wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej – Dz. U. Nr 104, poz. 1102).

11. Oświadczenie i rodzaje wniosków dla pielęgniarek i położnych, obywateli innego niż Rzeczypospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zamierzających wykonywać zawód na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

- a. Adresy okręgowych izb pielęgniarek i położnych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej - **załącznik nr 1**
- b. Wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i wpis do rejestru pielęgniarek - **załącznik nr 2**
- c. Wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu położnej i wpis do rejestru położnych - **załącznik nr 3**
- d. Oświadczenie o zamiarze czasowego wykonywania zawodu pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - **załącznik nr 4**
- e. Oświadczenie o zamiarze czasowego wykonywania zawodu położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - **załącznik nr 5**.

VI. Zakres informacji dla polskiej pielęgniarki, położnej zamierzającej wykonywać zawód na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej

1. Uznanie kwalifikacji zawodowych polskiej pielęgniarki, położnej w Unii Europejskiej

Uznanie kwalifikacji polskim pielęgniarkom i położnym regulują postanowienia Traktatu Akcesyjnego, które wprowadzają stosowne zapisy do:

- Dyrektywy Rady 77/452/EWG z dnia 27 czerwca 1977 r. dotyczącej wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, łącznie ze środkami mającymi na celu ułatwienie skutecznego wykonywania prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług (Dz. U. L 176 z 15.7.1977, z późn. zm.) – w odniesieniu do polskich pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną oraz,
- Dyrektywy Rady 80/154/EWG z dnia 21 stycznia 1980 r. dotyczącej wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji w zakresie położnictwa i zawierającej środki mające na celu ułatwienie

skutecznego wykonywania prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług (Dz. Urz. WE L 033 z 11.02.1980, z późn. zm.) – w odniesieniu do polskich położnych.

1.1. Uznanie automatyczne

Traktat Akcesyjny obejmuje automatyczne uznanie kwalifikacji pielęgniarek i położnych, które posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa, potwierdzony przez dyplom (lub inny dokument), wydany przez polską szkołę wyższą uprawnioną do prowadzenia kształcenia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo.

(Na podstawie załączników do dyrektywy 77/452/EWG lub 80/154/EWG zmienionych dyrektywą 2001/19/WE oraz załącznikiem II do Traktatu Akcesyjnego)

Data odniesienia jest data akcesji, czyli 1 maja 2004 roku. Dlatego też dla magistrów pielęgniarstwa i położnictwa, którzy rozpoczęli kształcenie przed dniem 1 maja 2004 roku istnieje obowiązek przedstawienia dyplomu oraz zaświadczenia o zgodności kształcenia, które potwierdza, iż dyplom, świadectwo bądź inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji został uzyskany po ukończeniu kształcenia zgodnego z przepisami Dyrektywy Rady 77/453/EWG (dla pielęgniarek) lub 80/155/EWG (dla położnych) i jest traktowany przez państwo polskie jako równoważny z dyplomami wymienionymi w załączniku do Dyrektywy Rady 77/452/EWG (dla pielęgniarek) lub 80/154/EWG (dla położnych).

Zaświadczenia o zgodności kształcenia wystawiane są przez państwa członkowskie (w przypadku Rzeczypospolitej Polskiej przez okręgowe izby pielęgniarek i położnych) na podstawie pkt 8 Preambuły Dyrektywy Rady 77/452/EWG oraz pkt 8 Preambuły Dyrektywy Rady 80/154/EWG.

Należy tu wspomnieć, iż postanowienia Traktatu Akcesyjnego obejmowały tylko kwalifikacje polskich pielęgniarek i położnych, które ukończyły studia magisterskie na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwa prowadzone przez Uniwersytet Medyczny w Łodzi oraz Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Pominięto wśród polskich instytucji przyznających tytuł magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa - akademie medyczne. W związku z powyższym Rzeczypospolita Polska notyfikowała zmiany dotyczące organów przyznających dyplomy, świadectwa i inne dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną. Z powodu różnic występujących w nazewnictwie polskich instytucji szkolnictwa wyższego prowadzących kształcenie w zawodzie pielęgniarki i zawodzie położnej strona polska zaproponowała jedną nazwę dla wszystkich wskazanych wyżej instytucji: *higher educational institution recognised by competent authority*.

Komisja Europejska ogłosiła w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej: *Komunikat – Notyfikacja organów przyznających kwalifikacje pielęgniarkom odpowiedzialnym za opiekę ogólną oraz położnym*, w którym została zamieszczona m.in. informacja w brzmieniu:

„Do Załącznika do dyrektywy 77/452/EWG zmienionej dyrektywą 2001/19/WE oraz ostatnio załącznikiem II do Traktatu Akcesyjnego oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej, wprowadza się zmiany:

(1) w rubryce „Organ nadający tytuł” zapis dla Rzeczypospolitej Polskiej jest następujący: „instytucja prowadząca kształcenie na poziomie wyższym uznana przez właściwe władze”.

Analogiczny zapis dotyczył położnych z powołaniem się na załącznik do dyrektywy 80/154/EWG.

Automatycznie uznawane będą także kwalifikacje pielęgniarek i położnych z tytułem zawodowym *licencjata pielęgniarstwa i licencjata położnictwa*, które rozpoczęły kształcenie po 1 maja 2004 roku według specjalnego programu kształcenia (tzw. studia pomostowe), określonego w art. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 92, poz. 885) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 roku w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. Nr 110, poz. 1170).

1.2. Prawa nabyte

Traktat Akcesyjny wprowadził również specjalne klauzule praw nabytych, które stosuje się wyłącznie do polskich pielęgniarek i położnych. Oznacza to, że dla polskich pielęgniarek i położnych zastosowanie mają tylko te specjalne klauzule praw nabytych, z wyłączeniem pomocniczego stosowania ogólnych klauzul praw nabytych.

Dla pielęgniarek zostało to ustanowione w artykule 4b Dyrektywy Rady 77/452/EWG – dodanym przez pkt 2 lit. b Traktatu Akcesyjnego.

Artykuł 4b - w odniesieniu do polskich kwalifikacji pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, będą stosowane przepisy dotyczące praw nabytych.

W przypadku obywateli Państw Członkowskich, których dyplomy, świadectwa i inne dokumenty potwierdzające kwalifikacje pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną zostały wydane lub których kształcenie zaczęło się w Polsce przed dniem przystąpienia i które nie spełniają minimalnych wymogów szkolenia określonych w artykule 1 Dyrektywy Rady 77/453/EWG, Państwa Członkowskie uznają następujące dyplomy, świadectwa i inne dokumenty potwierdzające kwalifikacje w zakresie pielęgniarstwa jako wystarczające dowody, jeśli będzie do nich załączone zaświadczenie stwierdzające, że ci obywatele Państw Członkowskich rzeczywiście i zgodnie z prawem prowadzili działalność pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę w Polsce w niżej wymienionych okresach:

- **dyplom licencjata pielęgniarstwa** – co najmniej trzy kolejne lata w ciągu pięciu lat przed dniem wydania zaświadczenia,
  - **dyplom pielęgniarstwa (dyplom pielęgniarki albo pielęgniarki dyplomowanej)** z wykształceniem pomaturalnym uzyskanym w zawodowej szkole medycznej – co najmniej pięć kolejnych lat w ciągu siedmiu lat przed dniem wydania zaświadczenia.
- Wymieniona działalność musiała obejmować pełną odpowiedzialność za planowanie, organizację i opiekę pielęgniarską nad pacjentem.*

Wymogi dla położnych zostały ustanowione w artykule 5b Dyrektywy Rady 80/154/EWG - dodanym przez pkt. 5 lit. b Traktatu Akcesyjnego.

Artykuł 5b - w odniesieniu do polskich kwalifikacji położnych będą stosowane następujące przepisy dotyczące praw nabytych.

W przypadku obywateli Państw Członkowskich, których dyplomy, świadectwa i inne dokumenty potwierdzające kwalifikacje położnej zostały wydane lub których szkolenie zaczęło się w Polsce przed dniem przystąpienia i które nie spełniają minimalnych wymogów szkolenia określonych w artykule 1 Dyrektywy Rady 80/155/EWG, Państwa Członkowskie uznają następujące dyplomy,

aktualizacja: listopad 2005

świadczenia i inne dokumenty potwierdzające kwalifikacje w zakresie położnictwa jako wystarczające dowody, jeśli będą do nich załączone zaświadczenia stwierdzające, że ci obywatele Państw Członkowskich rzeczywiście i zgodnie z prawem prowadzili działalność położną w Polsce w niżej wymienionych okresach:

- **dypłom licencjata położnictwa** - co najmniej trzy kolejne lata w ciągu pięciu lat przed dniem wydania zaświadczenia,
- **dypłom położnej z wykształceniem pomaturalnym** uzyskanym w zawodowej szkole medycznej – co najmniej pięć kolejnych lat w ciągu siedmiu lat przed dniem wydania zaświadczenia.

Prawa nabyte mają zastosowanie tylko w stosunku do kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych, dla których kształcenie rozpoczęło się przed datą akcesji, czyli przed 1 maja 2004 roku.

1.3 Uznanie kwalifikacji zawodowych na podstawie Dyrektywy 92/51/EEC lub artykułu 43 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

Pielęgniarki i położne, które nie posiadają odpowiednio tytułów zawodowych: magistra pielęgniarstwa, magistra położnictwa oraz nie spełniają warunku uznania kwalifikacji na zasadzie praw nabytych, mogą uzyskać uznanie kwalifikacji zawodowych na podstawie Dyrektywy Rady (92/51/EWG) z dnia 18 czerwca 1992 roku w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania kształcenia i szkolenia zawodowego albo na podstawie artykułu 43 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, stanowiącego o swobodzie przedsiębiorczości, interpretowanego przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie Vlassopolou (C-340/89) i Dreessen (C – 31/00).

Powyższe dotyczy przede wszystkim polskich pielęgniarek, absolwentek pięcioletnich liceów medycznych, których kwalifikacje nie są uznawane w systemie sektorowym.

Ponadto w systemie dyrektyw ogólnych uznawane są kwalifikacje m.in.

- pielęgniarek, które nie spełniają wymogu doświadczenia zawodowego i nie mogą korzystać z uznania na zasadzie praw nabytych; w tej grupie znajdują się także pielęgniarki, położne, które wyjechały do państw członkowskich Unii Europejskiej – na kilka lat przed akcesją,
- pielęgniarek legitymujących się dyplomem pielęgniarki psychiatrycznej (określane w Unii Europejskiej jako tzw. pielęgniarki branżowe (branch nurse) lub pielęgniarki wyspecjalizowane – są to osoby wykształcone wyłącznie w zakresie pewnych wybranych umiejętności).

2. Procedura wydawania dla pielęgniarki, położnej zaświadczeń wymaganych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej

Pielęgniarka, położna zamierzająca wykonywać zawód pielęgniarki, zawód położnej na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej winna złożyć w Okręgowej Izbie Pielęgniarek i Położnych wniosek o wydanie zaświadczenia stwierdzającego posiadanie kwalifikacji zgodnych z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz zaświadczenia o przebiegu pracy zawodowej.

Zgodnie z art. 11 h ustawy z dnia 5 lipca 1996r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2001r., Nr 57, poz. 602 z późn. zm.) *Okręgowa izba pielęgniarek i położnych, na wniosek pielęgniarki lub położnej będącej członkiem tej izby, wydaje:*

- 1) *zaświadczenie stwierdzające, że pielęgniarka lub położna posiada kwalifikacje zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz że posiadany*

aktualizacja: listopad 2005

dplom, świadectwo lub inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji odpowiada dokumentom potwierdzającym formalne kwalifikacje pielęgniarki lub położnej wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej,

- 2) *zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej,*
- 3) *inne zaświadczenia wymagane przez odpowiednie władze lub organizacje państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej.*

Należy zaznaczyć, iż wskazane wyżej zaświadczenia są ważne przez trzy miesiące od daty ich wystawienia.

3. Wniosek i rodzaje zaświadczeń dla pielęgniarek i położnych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej zamierzających wykonywać zawód na obszarze państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej

- a. Wniosek o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że pielęgniarka, położna posiada kwalifikacje zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej lub zaświadczenia o przebiegu pracy zawodowej - **załącznik nr 6**
- b. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu pielęgniarki, dla magistra pielęgniarstwa - **załącznik nr 7**
- c. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu pielęgniarki, dla licencjata pielęgniarstwa - **załącznik nr 7A**
- d. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu pielęgniarki, pielęgniarki dyplomowanej - **załącznik nr 7B**
- e. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu położnej, dla magistra położnictwa - **załącznik nr 8**
- f. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu położnej, dla licencjata położnictwa - **załącznik nr 8A**
- g. Zaświadczenie o kwalifikacjach do wykonywania zawodu położnej, - **załącznik nr 8B**
- h. Zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej licencjata pielęgniarstwa - **załącznik nr 9A**
- i. Zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej pielęgniarki / pielęgniarki dyplomowanej - **załącznik nr 9B**
- j. Zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej licencjata położnictwa - **załącznik nr 10A**
- k. Zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej położnej - **załącznik nr 10B.**

VII. Informacje dla pielęgniarek, położnych, spoza obszaru państw Unii Europejskiej (cudzoziemcy), zamierzających wykonywać zawód na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

1. Procedura przyznania przez okręgową radę pielęgniarek i położnych prawa wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 5 lipca o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2001r. Nr 57, poz. 602 z późn. zm.) okręgowa rada pielęgniarek i położnych może przyznać, z zastrzeżeniem art. 11 ust. 4, prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej na stałe lub na czas określony, cudzoziemcowi, który:

- 1) posiada zezwolenie na pobyt stały w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) włada językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej,

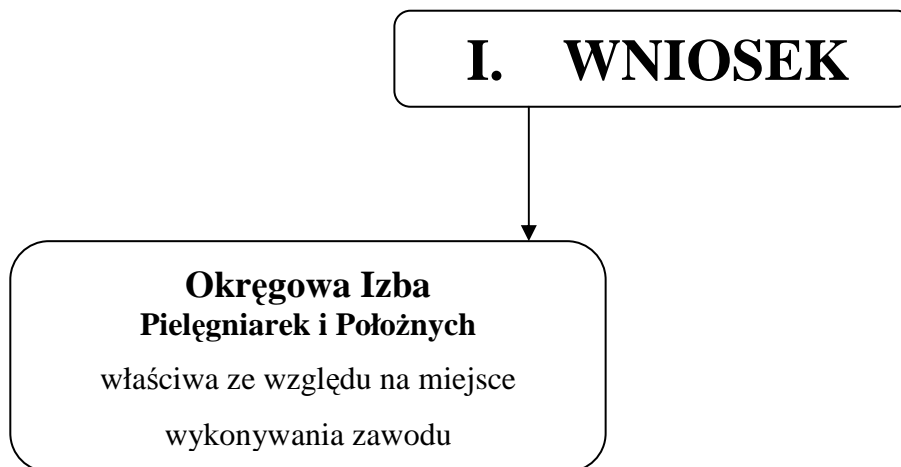
aktualizacja: listopad 2005

- 3) przedstawi zaświadczenie o wykonywaniu zawodu pielęgniarki, zawodu położnej na podstawie przepisów obowiązujących w państwie, w którym dotychczas wykonywał zawód,
- 4) przedstawi zaświadczenie odpowiedniego organu państwa, którego jest obywatelem, że nie został pozbawiony prawa wykonywania zawodu lub prawo to nie zostało zawieszona i nie toczy się przeciwko niemu postępowanie w sprawie pozbawienia lub zawieszenia prawa wykonywania zawodu,
- 5) spełnia warunki, o których mowa w art. 11. ust. 2, pkt 2, 4 i 5:
  - posiada dyplom ukończenia polskiej szkoły pielęgniarskiej lub odpowiednio polskiej szkoły położnych bądź uzyskany w innym państwie dyplom uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za równorzędny, zgodnie z odrębnymi przepisami,
  - posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
  - posiada stan zdrowia pozwalający na wykonywanie zawodu,
- 6) odbył 12-miesięczny staż podyplomowy w zakładzie opieki zdrowotnej.

Pielęgniarka, położna zamierzająca wykonywać zawód pielęgniarki, zawód położnej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej winna złożyć w okręgowej izbie pielęgniarek i położnych wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej i wpis do rejestru pielęgniarek, rejestru położnych.

2. **Wzór wniosku dla pielęgniarki, położnej obywatela kraju innego niż państwa członkowskie Unii Europejskiej, Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederacji Szwajcarskiej, zamierzającego wykonywać zawód na terenie Rzeczypospolitej Polskiej**
  - a. Wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i wpis do rejestru pielęgniarek – **załącznik nr 11**
  - b. Wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu położnej i wpis do rejestru położnych – **załącznik nr 12.**

VIII. Procedura uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarki, położnej będącej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej

Złożenie wniosku wraz z załącznikami

Przyjęcie wniosku

1. wpisanie daty przyjęcia wniosku,
2. nadanie numeru sprawy.

Weryfikacja wniosku

1. *formalno-prawna*

- a) sprawdzenie kompletności i poprawności złożonego wniosku,
- b) weryfikacja właściwości miejscowej (badanie zgodności złożonego wniosku pod względem właściwości terytorialnej okręgowej izby, a zamierzonym miejscem wykonywania zawodu),
- c) sprawdzenie autentyczności dokumentów,

2. *merytoryczna*

- a) ustalenie obywatelstwa,
- b) ustalenie rodzaju kształcenia:
  - kraj i miejsce kształcenia zawodowego,
  - data rozpoczęcia kształcenia,
  - data zakończenia kształcenia,
- c) sprawdzenie zgodności dyplomu / świadectwa / lub innego dokumentu potwierdzającego posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu (na podstawie Obwieszczenia

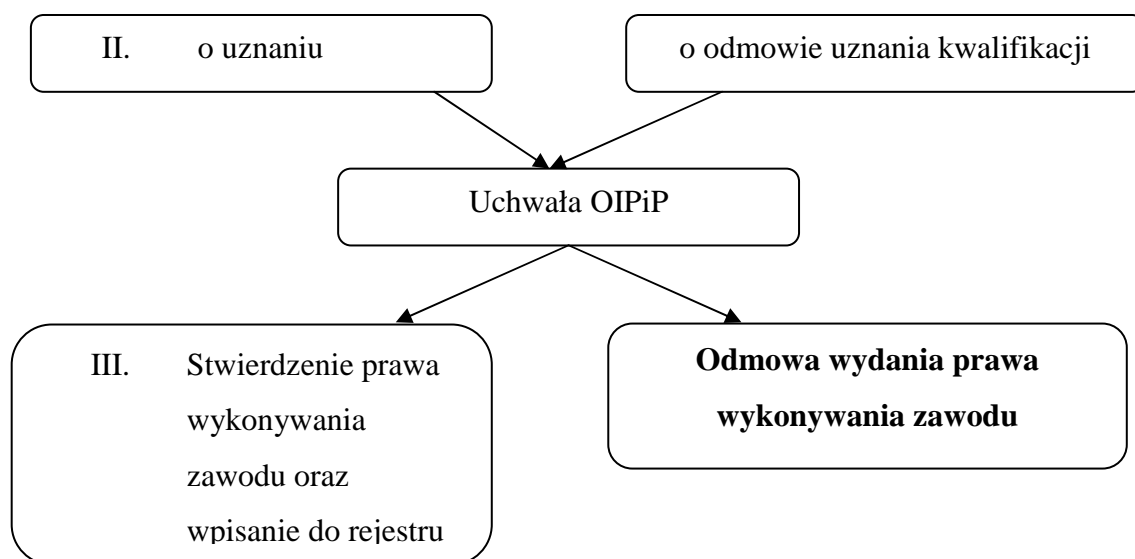
aktualizacja: listopad 2005

Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie formalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu pielęgniarki, położnej przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej),

- d) sprawdzenie zgodności tytułu zawodowego z załącznikiem 1 lub 2 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej,
- e) sprawdzenie okresów wykonywania zawodu (doświadczenie zawodowe),
- f) sprawdzenie zakresu wykonywanego zawodu, np. stanowiska pracy / rodzaj wykonywanej pracy, miejsce wykonywania zawodu,
- g) ustalenie niekaralności z tytułu odpowiedzialności zawodowej; na podstawie zaświadczenia ustala się, że wnioskodawca:
  - nie został pozbawiony prawa wykonywania zawodu,
  - nie zostało mu zawieszono prawo wykonania zawodu,
  - oraz, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie w ww. sprawach,
- h) sprawdzenie zaświadczenia o stanie zdrowia,
- i) sprawdzenie oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych,
- j) sprawdzenie oświadczenia o znajomości języka polskiego koniecznego do wykonywania zawodu pielęgniarki położnej.

Opinia po weryfikacji wniosku

Decyzja

VI. Doręczenie decyzji wnioskodawcy

**Diagram procedury uznawania kwalifikacji zawodowych pielęgniarzy, położnej
będącej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej**

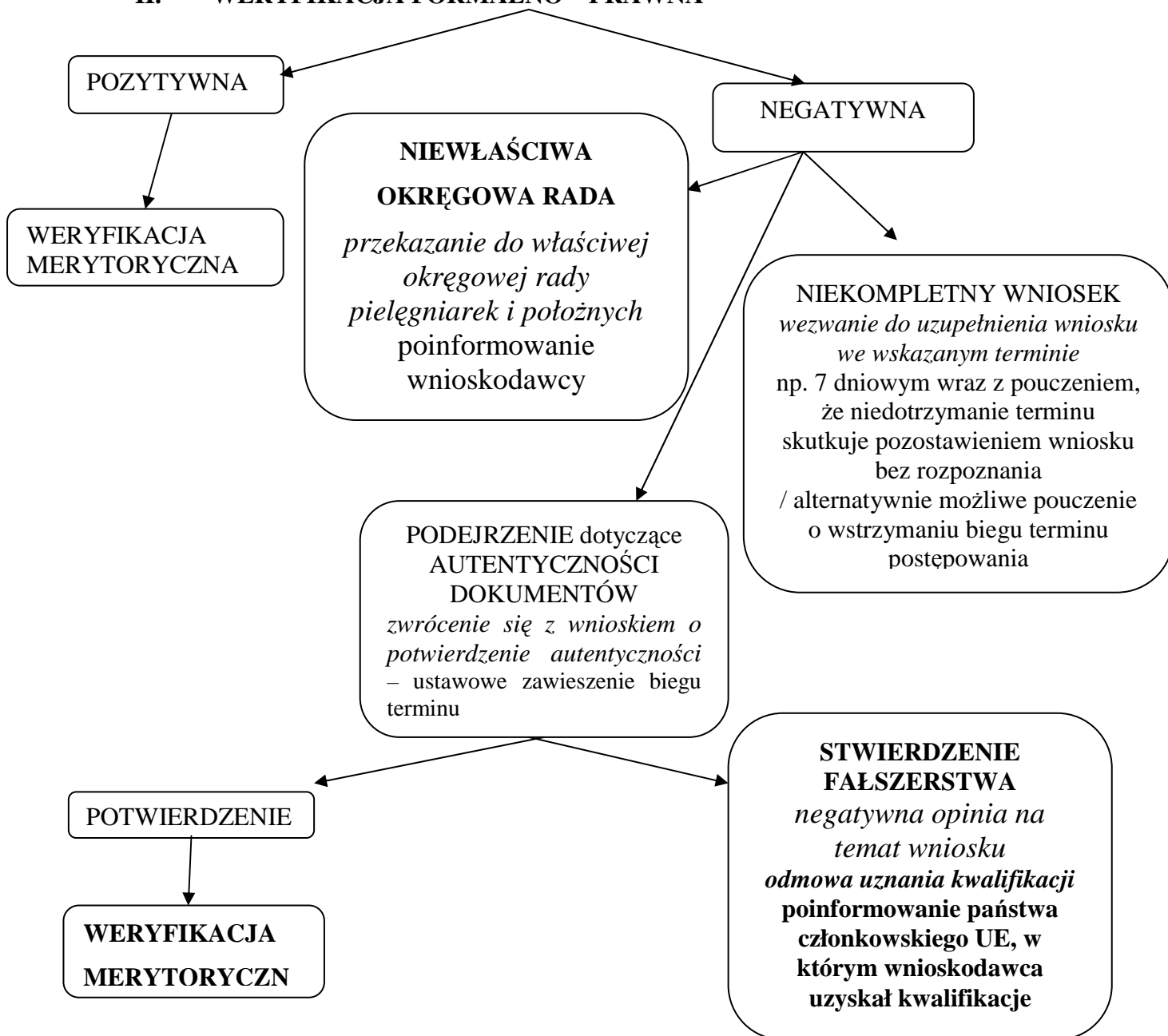
PRZYJĘCIE WNIOSKU WRAZ Z ZAŁĄCZNIKAMI

- wpisanie daty przyjęcia wniosku

- nadanie numeru sprawy

I. WERYFIKACJA WNIOSKU

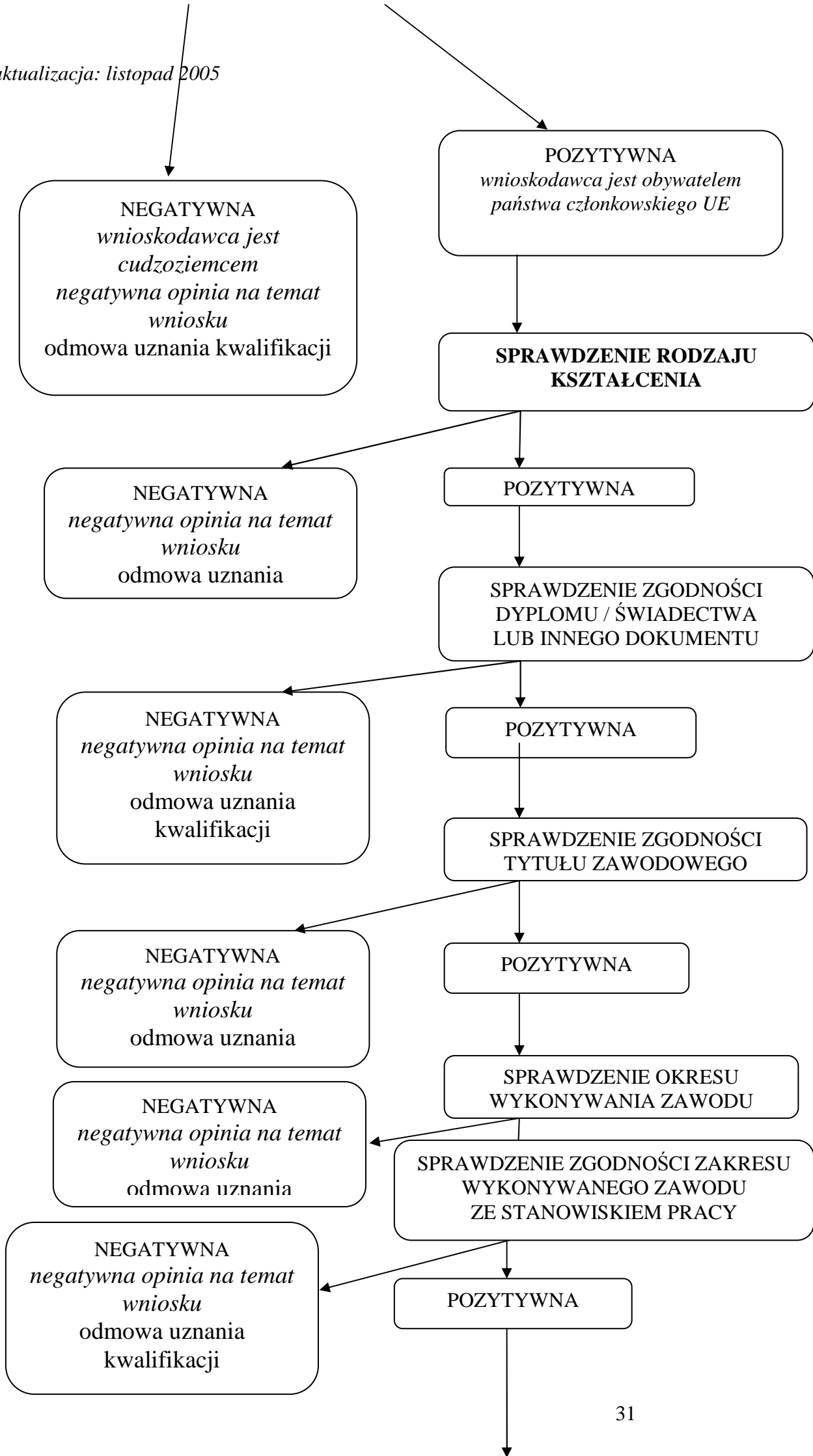
II. WERYFIKACJA FORMALNO – PRAWNA

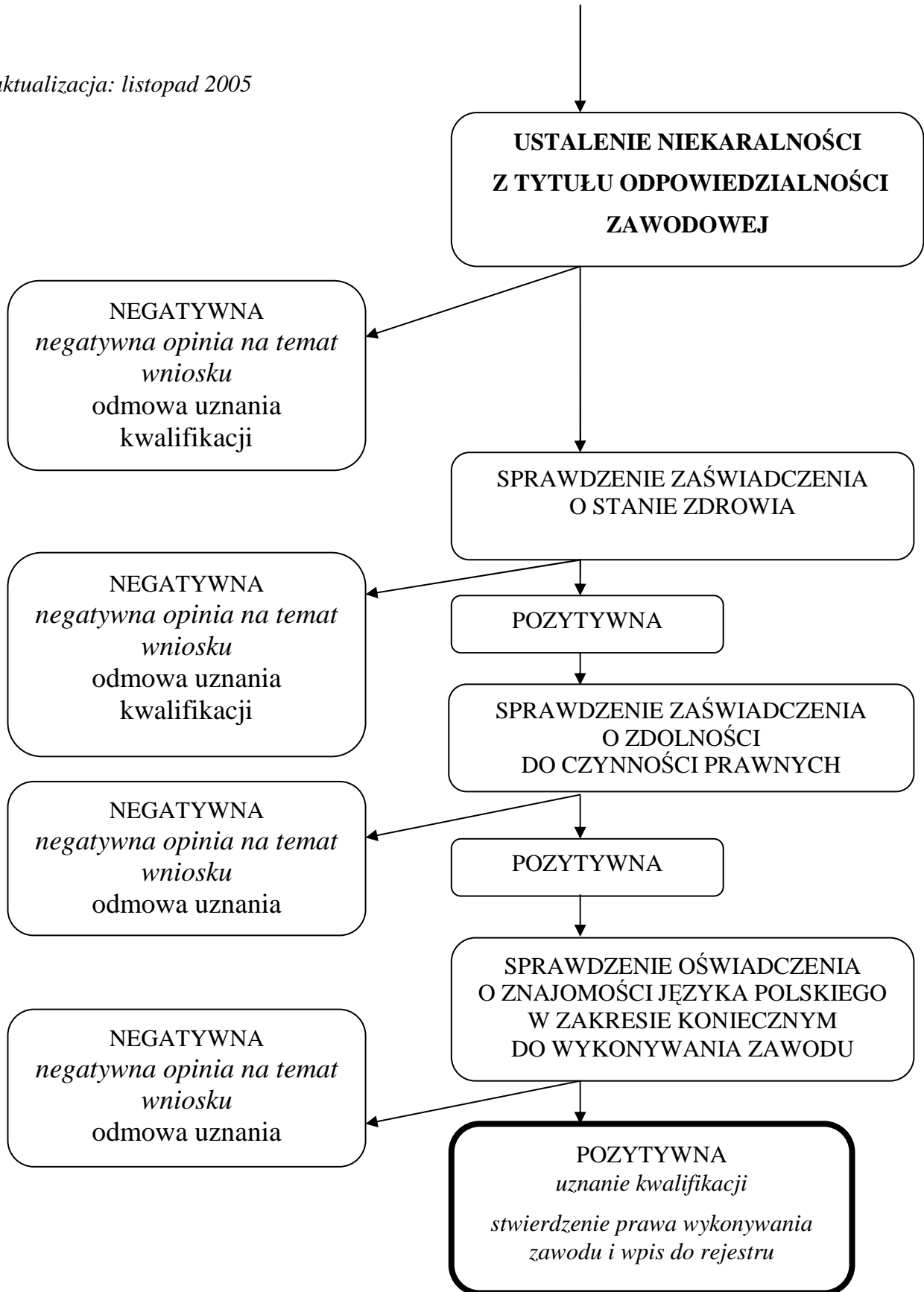

III. WERYFIKACJA MERYTORYCZNA

OBYWATELSTWO

aktualizacja: listopad 2005

DORĘCZENIE DECYZJI WNIOSKODAWCY

IX. STRUKTURA ADMINISTRACYJNA SAMORZĄDU ZAWODOWEGO PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

